

Posvećeno Giuseppini Martinuzzi

Predgovor

U vremenima liberalne demokracije, koja među nama paradira kao ultimativna vrijednost globalnog kapitalizma, koga još zanima socijalizam, ta nesretna društvena tema dvadesetog stoljeća.

To zadnje čudo klasnog društva koje, naizgled, danas u sebi nosi sva nama potrebna rješenja, hitro, već prema danim društvenim uvjetima, izvlači čas desni, čas lijevi politički repertoar kako bi zadovoljilo populističke nagone prema igrama i “easy going” stilu življenja. Svako klizanje van tih normi biva i dalje klasificirano kao neprijateljsko, kao nus pojava, dekadencija ili izmišljanje tople vode.

Čovjeku je već sve poznato, sve je već prošlo kroz iskustveno i znanstveno sito. Čak ni vjerskom farizeju ništa nije ostalo za propitkivanje nakon što je stvorena široka lepeza religija koje, svaka prema vlastitim katekizmima, za malu maržu, svakome kroji vlastitu konfekcijsko duhovnu robu.

Taj liberalni društveni modul u toku (in progres?), za kojim zaostali svijet još uvijek žudi, već je temeljito oduzeo dostojanstvo bitka čovjeku razvijenog svijeta bilo putem ugrožene mu ekonomske egzistencije, bilo duhovnim zastrašivanjima vječnim neprijateljima (globalni terorizam, fundamentalizam).

Kao u nekom iskrivljenom stanju čovjeku je dano da gnječi ovu zemlju snagom koju crpi iz petmilenijske naravi civilizacijskog društva zasnovanom isključivo na klasnim podjelama. To je glavni uzročnik njegovog poremećenog ponašanja i opstanak mu je uvjetovan jedino “pravilnim uzubljenjem” u društvenu kolotečinu. I mada se začeci civilizacijskog razdoblja bilježe već njegovom pisanom porukom, današnji je čovjek, upravo zbog svoje klasne omeđenosti ostao u biti necivilizacijsko biće, i vjerojatno će takav ostati sve dotle dok ne stekne snagu i umijeće da tu omeđenost razbije. Kod toga se nameće ono staro pitanje: može li čovjek, kao takav unijeti temeljite promjene u svoje društveno uređenje, i treba li tome prethoditi neki njegov “viši” stupanj svijesti?

Rosa Luxemburg se nije smela kod pitanja dali je starija kokoš ili jaje, kad je ustvrdila da nema socijalizma bez demokracije, i da nama demokracije bez socijalizma. Čovjek je dosada koračao smjelo kroz sve svoje evolutivne faze, i nema nikakvih valjanih razloga sumnjati u njegov daljnji kontinuitet. Velike ideje koje su se u prošlosti rađale u svrhu napretka čovječanstva,

donosile su, na žalost, sobom gorka iskustva njihovih pronevjera, te bivale najčešće reciklirane prema potrebama već postojećeg klasnog društva. Tu istu reciklažnu proceduru znanstvenog socijalizma danas brižno provode dobro plaćeni dežurni političari liberalne i socijalne demokracije u suradnji sa enormnim spin-doktorskim šarenilom ljevo-čaranskih tendencija koje oblijeću neupućene mase poput muha na otpadu.

“ Ne progone se činioci zla, ni oni koji ga osuđuju, već njegovi prokazivači.”

Giacomo Leopardi

Kršćanstvo kao najisturenija sila klasnog društva

Problemi suvremenog čovjeka ne proizlaze iz društvenog poretka današnje liberalne i socijalne demokracije, kao što nisu proizlazili ni od fašizma i staljinizma dvadesetog stoljeća.

Ti su sistemi samo odraz problema koji leže začahureni u nama i u mentalitetima što upravljaju našim svakodnevnim življenjem, kojeg jedan naš književnik nazivlje: “Svi ljudi žive taman toliko da se razlikuju od mrtvaca, i to im je najčešće dovoljno”.

Tog našeg društvenog mrtvaca u patetičnom i stalnom razmnožavanju, ni jedna vanjska sila ne može vratiti u život, sve dok ona sama, uspavana u njemu, i odgovorna ne samo za prošlost, sadašnjost, već i za budućnost njegovog opstanka na ovoj planeti, ne bude probuđena. Drugo je pitanje zašto je baš tako.

Je li inertni čovjek slučajan, ili je pak uvjetovan vlastitom evolucijom?

Ili, je li upravo taj inertni čovjek bio uvjet onim dvama kolosalnim gromovima čijim je sjajem obasjao Mojsijevih Deset zapovjedi i Marxovih Jedanaest teza? No, zamislimo na čas suvremenu civilizaciju, a da su kojim slučajem bila izbjegnuta ta dva društvena “Big banga”? Na čemu bi čovjek bio danas?

U prvom slučaju, kod pojave kršćanstva, čovjek je stekao onaj umjetni i najveći mentalni balast svih vremena svijest o vlastitoj grješnosti (zločest po rođenju). Upravo zbog te svoje “krivnje” osuđen je na beskrajno ispaštanje, kojeg eventualno može ublažiti vječitom pokornošću prema svojem Stvoritelju, zahvalan što mu je poklonjen i takav život, kad već nije raspolagao ničim boljim. Što se pak tiče uloge kršćanstva u aboliciji robovlasništva, danas svaki školarac zna da je ta moralna hajka: “Svi su ljudi pred bogom jednaki”, nije slučajno pokrenuta upravo u vrijeme kad su materijalne prilike sazrele do te mjere da je posjedovanje Roba postalo ekonomski neisplativo. Kršćanstvo je bilo prvo koje je diglo glas protiv posjeda ljudskog tijela i tako je postalo najistaknutiji predstavnik i zaštitnik interesa vladajućih klasa. Zahvaljujući upravo tom društvenom ubrzanju nastajanja slobodnog proletera, današnje se klasno društvo snabdijeva njegovom radnom snagom na posve jednostavan i jeftin način.

Najrazvijenija kapitalistička zemlja danas ne mora loviti tu radnu snagu po

džunglama Afrike, dopremati je kući u kavezima i uzdržavati doživotno. Hispanci i drugi pristižu joj pješke, trbuhom za kruhom, i čine već jednu sedminu ukupnog stanovništva SAD-a.

Draga drugarice Mary,

Veoma me obradovalo vaše cijenjeno pismo. Svojim ste pismom otvorili velike teme, pa se nadam da ćemo o svemu tome više u idućoj korespondenciji. Prvo: Veoma mi je žao da se drug John Brlas nalazi u bolnici. Nadam se da će se oporaviti bez većih posljedica od pada, i da ste vi uspjeli srediti svoj auto. Posebno se zahvaljujem na pažnji koju ste mi ukazali poslavši mi vašu zajedničku fotografju. Drugo: Vašu ću pošiljku primiti veoma rado. Kao što sam vam javio u prošlom pismu, i nakon što ne uspijevam u Hrvatskoj pokrenuti inicijativu za osnutak SRP-a, znanstvenog socijalizma, morat ću se zadovoljiti time da moj dom bude barem informativni centar za svu literaturu SRP-a Amerike, za dane kad se možda i ovdašnji čovjek probudi iz svog dugog drijemeža. Molit ću da za mene odvojite samo najznačajnije radove, kako ne biste sebi navukli veliki trošak poštarine.

Treće: Pročitao sam pažljivo i po drugi puta vaš osvrt na Tomčevog “Predsjednika”, i koliko god mi je drag, vaš osvrt, ne “Predsjednik”, vjerujem da bi on bio malo drukčiji kad biste živjeli ovdje.

Osim toga, smatram da vašem žaljenju za nestalom Jugoslavijom, donekle nedostaje SLP kičma. U svoj ste osvrt uložili veliki trud, što Tomčev “Predsjednik” ne zaslužuje, ne barem od dame vašeg kova. Usuđujem se to reći, iako ga nisam pročitao. Naš je Balkan danas prenatrpan takvim ološem koji dolazi, uglavnom, iz akademskih, univerzitetskih i ultra-montansko - katoličkih i pravoslavnih krugova. Također vam moram reći da kao Istranin po rođenju i SRP-ovac po uvjerenju, nemam nikakvih suza ni za Prvom ni za Drugom Jugoslavijom. Ni jednom narodu što je sačinjavao te dvije državničke tvorevine nije pružena mogućnost da sudjeluje u njihovom stvaranju, a ni razaranju.

Prva i druga nastale su i raspale se po narudžbi tadašnjih vladajućih klasa. Vi znate bolje od mene da je Prva nastala idejno i geografski daleko od svojih naroda, u Versaju. Vaš je tadašnji suprug Lazar Petrović, dobro znao analizirati tog kukca u svojoj marksističkoj analizi. Druga je nastala još dalje, u Moskvi, i to daleko prije nego što se nju moglo ovdje naslutiti, vjerojatno još tridesetih, za vrijeme Titovog boravka u Sovjetskom savezu,

kad su u živom blatu Sibira tamo redom nestajali svi naši tadašnji marksisti, poput Sima Markovića i drugih. Titovim povratkom trebalo je smijeniti i Gorkića s čela Partije i prognati ga također u Sibir.

Samo je Krleža još 1937. godine, svojim Antibarbarusom pravovremeno naslutio tu staljinističku tvorevinu koja je nastala zahvaljujući Drugom svjetskom ratu i antifašističkom pokretu začetom u Istri još dvadesetih godina.

Prof. dr. Zdravko Tomac tipičan je aktivist njenog stvaranja i razaranja. Pijun vladajuće klase svih sistema, nosilac sedam zastava, prodavač vlastite i tuđe duše za dva groša. Vjerujte, draga Mary, Tomac ne zaslužuje vašu pažnju ni u pozitivnom ni u negativnom smislu. Uvjereni Titov sljedbenik, preko noći je postao visoki dužnosnik u Tuđmanovoj tvorevini. U svom SDP-u, ili kako vole sebe nazivati Stranka demokratskih promjena, Tomac je bio odgovorna osoba kad se sijala najveća mržnja među narodima Jugoslavije, kad se lila krv nedužnih, čak prividno u ime nacionalnih interesa”, a u stvari za unaprijed pripremljenu najveću društvenu pljačku ikada na ovim prostorima. Da su gusari tada postojali, sigurno bi ostali posramljeni svojim skromnim pljačkaškim sposobnostima.

Tomac je bio odgovorna osoba i kad je hrabra službenica Zagrebačke banke prijavila gospođu Tuđman za posjedovanje 16 (slovima: šesnaest) bankovnih štednih knjižica, kad je ta ista službenica zbog toga izbačena na ulicu, i ostala bez zaposlenja. Našao se i u vladi vlastitog SDP-a, i kad je gospođa Nevenka Tuđman ugovarala velike državne poslove za isto tako velike marže.

Tomac se očito prihvatio “Predsjednika” kad mu je možda proradio crv savjesti, što ga je natjerao na stvaranje novih literarnih magli za neupućene mase. Četvrto: Drugu Jugoslaviju nisu srušili ni Milošević ni Tuđman. Nisu je srušili ni kosovski Albanci ni bosanski Muslimani. Srušio ju je, in persona, maršal Tito. Draga Mary, možda vam sve to izgleda malo ili puno pretjerano. Meni također!

Vjerujem da ste i vi u Americi čuli za zloglasni jugoslavenski Ustav iz 1974. godine, kojim je tadašnja Federativna Jugoslavija podijeljena na svoje najsitnije dijelove po nacionalnim i vjerskim šavovima. Proleterski internacionalizam na kojem se zasniva socijalistička revolucija time biva i teoretski pokopan. Zemlja sa svojim proklamiranim radničkim savjetima, učinila je to na sebi svojstven način. Kako se radnička klasa, pardon, “radni narod”, ne bi nepotrebno zamarao “beznačajnim” poslovima, spomenuti je Ustav skrojen u partijskom uredu po Maršalovim uputama, i u isključivu svrhu: “Podijeli pa vladaj”. Na taj način bi se ovjekovječila partijska diktatura u novim prilikama kriznog kapitalizma, koji počinje ranih sedamdesetih, a traje još i danas, i po svojoj prilici, trajat će sve dotle dok bude trajala ta najapsurdnija forma klasne vladavine jačeg nad slabijim. Vi se također sjećate 1948. godine u Jugoslaviji.

Osobno sam onu dugu i paničnu noć, prilikom proglašenja Rezolucije Informbiroa, proveo u Predsjedništvu vlade, a malo sam zatim promatrao hvatanja po ulicama Beograda i prihvatilištu u ulici generala Ždanova. Hvatanja ne grčkih partizana, jer su se oni tada hrabro borili u svojoj zemlji, već njihove djece, žena, staraca i invalida s njihovih ratišta, i njihovu isporuku ravno u ruke grčkih krvnika.

Bio je to posljednji i najveći udar pokretu otpora grčkih partizana! Titovom režimu, ne jugoslavenskim narodima, time se za nagradu otvaraju slavine meda i mlijeka sa Zapada. Obnavlja se i gradi preko 40 dvoraca od Bohinja do Đevđelije za vladajuću klasu. Uređuje se zemaljski raj Briona i zemaljski pakao Golog otoka, čija se svrsishodnost potvrđuje dahauškim procesom u Ljubljani. Uređuju se lovišta za domaće i strane Selasije i Caucescue, a psi goniči zamjenjuju se četama "Narodne armije" koji tjeraju jadnu divljač pod sigurni puškometa lovaca vičnih mirisu krvi.

Zatvaranje basnoslovne ekonomske potpore sistemu čija je najznačajnija ekonomska grana bila proklamirano samoupravljanje i proizvodnja po direktivama politbiroa, značilo je i nagli kraj tom 'real-socijalističkom čudu'. Ratnik s Neretve, ponovno uspijeva naći svoj izlaz. Ovaj puta prekrajanjem Jugoslavije u najsitnije dijelove, kako bi se njome lakše upravljalo u uvjetima krizne kapitalističke ekonomije, koja početkom sedamdesetih zatvara svoje ekonomske slavine ne samo vanjskim saveznicima, već i vlastitoj radničkoj klasi.

Preostalo je samo da se ta podjela provede u djelo. Tuđman i Milošević, kao jezuitski đaci i staljinistički studenti bili su još beznačajna bića u tom ribnjaku, ali se uskoro pokazalo da su, u savezu s velikom "Narodnom armijom", katoličkim i pravoslavno nacionalističkim huškačima, kao i ekstremnom emigracijom predvođenom s nekoliko konobara, posve na visini svog zadatka postavljanja nove nacional-fašističke tvorevine na Balkanu. Obojica su dobro obavili svoj pinočeovski posao, mada je Tuđman, po bistrini uma, daleko zaostajao za Miloševićem. Po prirodi je bio uobraženi paranoik, koji se pred ogledalom i na javnim binama u svojoj bijeloj generalskoj uniformi volio uspoređivati sa svojim ranijim starješinom maršalskih epoleta. Milošević je, naprotiv, poput lisca koji nije patio za pijetlovim perjem, radio s njime što god je htio. U toku ekonomske izolacije Srbije, Milošević je čak uspio namagarčiti Tuđmana time što je od

njega isposlovaao hrvatsku nafu za svoje srpske tenkove. U toku najžešćeg ratovanja sastali su se 14 puta, i uglavnom su dobro surađivali. Izgleda malo previše, zar ne draga Mary. Ni mi, mnogi ovdje, nismo mogli povjerovati u sve to, mada nam je još rani Marx nagovijestio potoke ljudske krvi koje će kapital hladnokrvno liti svijetom pri stjecanju svog viška vrijednosti.

Dok se svjetski potoci sada njome dobro pune, dok cvatu novi milijarderi kao gljive poslije kiše, dok skapava jadna Afrika, Latinska Amerika, Srednji i Daleki Istok, kao i proletarijat sjeverne Amerike i ostalih razvijenih zemalja, dok se širi sida i druge infektivne bolesti uzrokovane općim zagađenjem Globusa, ljudi iz Socijalističke radničke partije Amerike, čak u svojstvu posljednjih Mo-hikanaca koji još vjeruju u ljudski zdravi razum, ne mogu sada očajavati. Toliko se odgovornog posla, više nego ikada, nagomilalo na njihova leđa kao jedinim endemskim nasljednicima marksizma do danas. Peto: Crkva, kako kažete, sve crkve, punim se pravom bave isključivo politikom, jer im je ona jedino sredstvo kojim sebi osiguraju ovozemaljski raj. Bez politike, njihove bi laži bile ogoljene, prevare očitije, licemjerstvo neizmjernije, a sijanje mržnje spram drugosti - postao bi blještavi monstrum u svoj svojoj naravnoj veličini.

Šesto: Draga drugarice Mary, vaša zamjerka Gorbačovu za rušenje Sovjetskog saveza, pomalo rastužuje. Barem mi znamo daje ruske Sovjete već davno pokopao Staljin, a ono što je, navodno, još od njih tamo ostalo, ne zaslužuje ničije suze, ni one dječje po Dostojevskom, a niti one članova SRP-a Amerike.

Vama i vašem suprugu Johnu, časnim socijalističkim borcima još iz 1926. godine, sa zavišću šaljem najiskrenije drugarske pozdrave.

Da je kojim slučajem danas još živ naš Branko Ćopić, siguran sam da bi mi se pridružio uzvikujući vam oboma: "... o zar se i to može!" Izrazite Johnu moje nade za njegovo skoro ozdravljenje.

Vaš S. M.

***Gdje nestaje razum - počinje religija.
Gdje počinje religija - nestaje čovjek.***

***Međunarodni okrugli stol Socijalista,
Pula, 15.-16.11.2003.***

Današnji skup u Puli, jugoistočnih i srednjeeuropskih socijalističkih orijentacija, želim uzeti i kao neslučajno geografsko mjesto Istre koje sličí srcu usred europskog kontinenta.

Želim također vjerovati u neslučajnost u kojoj je upravo na ovim prostorima rođen antifašizam, svjetla Labinska republika, te je ovdje i rodno mjesto jedne malene učiteljice ali velike pobornice socijalističke misli Giuseppe-Martinuzzi. Dobro nam došli.

Prava ljudska stremljenja mogu doći do svog punog izražaja samo u druženju i međusobno razmijenjenim iskustvima.

Kapitalističko društvo je već na početku svoje nizbrdice tu činjenicu pokušalo opovrći time što je ustanovljena suvišnost misaone kategorije na njegovom proizvodnom lancu.

Je li u tome uspjelo ili nije, historija će, nadajmo se, donijeti svoje sudove. Svakako daje sistem nehumanog izrabljivanja, koji se zasniva na duhovnom i materijalnom osiromašivanju jedinke, već polučio tužne rezultate, a vidni su na svim onim poljima gdje nedostaje ljudska solidarnost na njegovom dijalektičnom razvoju misli.

Tako, ne-misaona jedinka postaje sve očitijim simbolom sistema, najtraženija vrijednost jednog vremena i najpogodniji subjekt za kreiranje sistemskog mediokriteta - heroja.

I više od toga, ljudsko je biće već postalo potrošački stroj, pokretna roba uporabne vrijednosti: i što god taj čovjek postaje otuđeniji, što se više njegova osobnost uspije zagaditi nacionalnim, patriotskim, vjerskim, te svekolikim ideološkim filtrima, to on postaje sve idealnija jedinica sistema koji, zajedno sa gutanjem ljudskih svojstava, guta i sebe samog.

Ali tu se pojavljuje i jedna druga sistemska kategorija, koja nipošto nije ne-misaona, a to je naš sistemski Demagog.

Marx i Engels nas još pred stoljeće i pol upozoravaju na uzroke i posljedice kontradikcija kapitalističkog društva, koje su nas neminovno i dovele do današnjeg najvećeg izazova ikad: čovjekovog planetarnog opstanka. Dok Lenjin upozorava na pojavu retoričkog demagoga koji zbunjuje i zavodi neupućene, i tako postaje jedan od najvećih neprijatelja radničke klase, Daniel De Leon čini to isto još krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Svojim osobenim oratorskim humorom nabađa tog kukca na iglu pred radnicima u štrajku, analizirajući ga, u svim njegovim prevrtljivim osobinama, kao radničkog prevaranta.

Taj demagog, janjičar dekadentnog kapitalizma, najizrazitiji mu je zaštitnik. Siguran je stražar na braniku i uz ne-misleću jedinku na proizvodnom lancu, postaje također nužna kategorija, ili pak drugo krilo sistemske ptice bez kojeg ona ne može letjeti nad svojim plijenom zvanim Višak Vrijednosti.

Zašto se taj obmanjivač radničke klase pojavljuje na društvenoj sceni?

Kad kapitalističko društvo na svojoj nizbrdici upada u turbulentne cikluse zasićenih tržišta i ekonomskih kriza, kad nova geografska osvajanja postaju neminovnost njegovom daljnjem opstanku, tada on vadi svog latentnog sezonca, dajući mu neograničenu punomoć da, pomoću svojih umijeća, zavodi lažima, prevarantskim obećanjima, reformskim ustupcima izrabljenim, ali i sa istovremenim

povećanjem dobiti svom gazdi.

Što više uspije, s pola tuceta riba, nahraniti široke mase, a da ne ide istovremeno na štetu kapitaliste, to je više tražen, viša mu je cijena. Ubrzo postaje moderni Nazarećanin.

Gdje, kako i kada se rađa taj demagoški huligan?

Engleske željeznice u privatnom posjedu krupnog kapitala, zatekle su se u veoma derutnom stanju nakon Drugog svjetskog rata. Privatnom kapitalu postaje neisplativa njihova obnova. I što uraditi?

Jednostavno se pozvalo tadašnjeg laburistu Atleea na čelo države, kako bi on to sve lijepo nacionalizirao (podržavio), i naš, odnosno UK kapitalist, trljajući ruke zadovoljno ide dalje da svoj kapital plasira na neko novo tržište gdje se ostvaruje bolji profit. Dok je onaj ne-misleći, zavedeni dio radničke klase UK-a, taj čin pljačke vlastitog džepa i službeno blagoslovio upravo izbornom igrom kojom dirigira taj kapital. Sistem se tako koristi pravim naličjem radničkog vođe koji mu postaje najpogodniji oblik zavaravanja neupućenih. Igrom zakona, izvode se tako špekulacije svih vrsta, a da naš kapitalista uopće ne učestvuje u njima. Jedan drugi bizarni slučaj, koji otkriva pravo lice naše, odnosno kapitalističke krtice, dogodio se u dalekoj Australiji, davnih vremena. Već početkom dvadesetog stoljeća, tamošnji se kapitalizam počinje suočavati s radničkim nezadovoljstvima i čestim štrajkovima koji vlasnicima ugrožavaju profite.

Australija tako postaje prva kapitalistička zemlja na čije se čelo postavlja laburistički (radnički) vođa. Kad rudari New Castlea i dalje ne popuštaju sa svojim zahtjevima za boljim uvjetima rada, što tada poduzima taj radnički vođa? Udovoljava zahtjevima rudara? Podiže im plaće? Niti jedno od toga - dovodi naoružane strojeve koji će im podijeliti olovo u tijela.

Bezbrojna su zlodjela radničkih demagoga; ne bi stala ni u debelo tiskanu knjigu.

Ovdje možemo samo još spomenuti neke nama geografski i vremenski bliže primjere, a koji su poznati i današnjoj djeci. Oni koji prate talijansku TV, na kojoj se gotovo svakodnevno pojavljuje cirkuski nasmejani Berlusconi, s vječno novim vicevima, od nacionalističkog vrijeđanja Nijemaca,

hvaljenja Musolinia, do neotesanih vrijeđanja Marxove ličnosti, susreću svakodnevno na istom TV-ekranu i njegove ađutante, radničke demagoge. Brojniji nego drugdje, generacijski istrošeni, mladima nadomješteni, retorički izoštrjeni i školovani u razredima Srpa i Čekića, Garofana, Olive i Margherite. Svojim mnoštvom, prevrtljivom šarenilu, često dominiraju i nad samom kapitalističkom oligarhijom zemlje, spremni svakog časa, kad se od njih zatraži, skoknuti iz svog brloga na ispomoć sistemu koji ih tamo drži i njeguje. Svjedoci smo turbulentnih kriza kapitalističkog društva koja prouzrokuju i njegova najveća divljanja. Mali osvajački ratovi, poput onih iz druge polovice prošlog stoljeća, Korejski i Vijetnamski, ne zadovoljavaju više apetite njegovog tržišta. Potreba za nečim većim pobuđuje tako sve nagone ove životinje.

Dugo i smišljeno spremaju se uvjerljivi razlozi novim teritorijalnim grabežima. U tu se svrhu angažiraju čak i Bin Ladeni, i daje im se materijalna i moralna potpora pri stvaranju terorističkih grupacija. Kad ti isti teroristi stupe u akciju, njihov poslodavac dobiva dovoljno argumenata za vlastiti antiteroristički pohod širih razmjera, poput sadašnjeg 'preventivnog' rata u Afganistanu i Iraku - u obrani njegove demagoške demokracije. Svjedoci smo također, do sada najvećih antiratnih demonstracija, na koje se kapitalistička oligarhija ne mora uopće ni osvrutati, ponovno pozivajući svog radničkog prevaranta da on to sredi, pa ga već vidimo kako trči u stakleni neboder New Yorka na potpisivanje svih mogućih međunarodnih rezolucija i deklaracija koje je spremio njegov poslodavac. Mnoga se ljudska naličja tu sreću u stisku ruku, ulaštenih ruha, socijalističkih, socijaldemokratskih, liberalnih i laburističkih boja. Kod kuće im samo preostaje objaviti daje, bogom dana preventiva, sada i službeno krštena njihovom uenovskom rezolucijom, te daje to sada naš zajednički brod demokracije u borbi protiv iračke terorističke djece, žena i staraca. Pogledajmo, nakon toga, tu gospodu Prodia, Dalemu, Ruttelia i Fassinia kako na zajedničkom druženju veselih lica, slave dobro obavljenu posao.

Socijalistima 21. stoljeća, preostaje sučeljavanje sa svim tim nepodopštinama prošlostoljetnih pojava sistematskih podvaljivanja reformiranog klasnog društva. Treba im pronaći uzroke i posljedice, te

izvući konzekventne zaključke, i na njima graditi nova polazišta prema ostvarivanju besklasnog društva. Onog društva koje neće više rađati neznanje, demagogiju, ljudsko beznađe i eksploataciju slabijeg od strane jačeg. U tom smislu, dobro je pogledati što se u tim prošlostoljetnim vremenima događalo s radničkim pokretom u SAD, prvoj zemlji u kojoj se rađa Socijalistička radnička partija, SRP Amerike, marksističkog profila. Još dok su Europom socijalističke vode mutili razni socijaldemokrati, dok se raspuštala Druga Internacionala, i dok su njeni junaci išli biti imperijalističke bitke prvog svjetskog rata, dok se rađala Treća Internacionala, na anti-marksističkim temeljima nacionalizma, nastajala je Komunistička partija, gutač vlastite djece, monstrum ruskih Boljševika, jedan od najvećih neprijatelja radničke klase uopće. Dotle, na američkom kontinentu djeluje SRP Amerike - još od 1891. godine, te prolazeći kroz svemoguću iglenu rupe tamošnjeg kapitalizma, postoji u skromnom sastavu do dan-danas.

Koliko delegata ovog skupa danas u Puli, zna za to? Koliko je njih čulo za njenog osnivača Daniela De Leona? Koliko je njih pročitao barem nešto od njene bogate literature?

Koliko je njih bar jednom imalo u ruci njeno službeno glasilo - Te People? Neka dignu ruke oni koji to jesu! Ne samo daje domaćin ovog skupa, SRP Hrvatske, o tome šutio, ne samo da je njegov predsjednik prof. dr. Stipe Šušvar dobivao na svoj radni stol kao poklon, jednogodišnju pretplatu na spomenuto glasilo - Te People, priznajući da ga još nije "prolistao", već je samovoljno spriječio da na pulskom međunarodnom socijalističkom skupu izađe ovaj skromni tekst. Požurio je u Zagreb zamijeniti naziv svoje stranke, SRP-a Hrvatske, kako se ni slučajno ne bi poistovjećivao sa SRP-om Amerike. O tome nešto više na idućim stranicama. Koji su to temelji SRP Amerike tako sigurni, tako ustrajni i nepopustljivi, a na kojima se drži i nakon svoje 113. godine osnutka. Jedan važan faktor, koji je išao na ruku radničkom pokretu te zemlje, bio je već tada jasni pregled kontradikcija u kojima se nalazilo kapitalističko društvo Amerike. Za razliku od našeg, europskog, gdje su kapitalizmu predstojale još mnoge bitke na feudalnim ostavštinama, razbacanim i malim posjedima, malim državicama, nacionalnih, vjerskih i plemenskih

konfikata.

Stvarajući političku partiju socijalizma, De Leon ubrzo uviđa prazninu koja stoji na putu ostvarenja tog cilja, što objašnjava svojom čuvenom teorijom o Socijalističkom Industrijskom Unionizmu. (One Big Union). Ta teorija, koja je po riječima Lenjina, predstavljala kvantitativno obogaćenje znanstvenog socijalizma i kojom se zagovara dvostruka organiziranost radničke klase - i na političkom i na ekonomskom polju, utjecala je na Lenjina u tolikoj mjeri da u Oktobarskoj revoluciji uvodi Sovjete. Tom je teorijom o SIU, De Leon dalekosežno naslutio opasnost od moguće stranputice kojom bi socijalističko društvo moglo krenuti ako se radnička klasa prethodno ne organizira i na ekonomskom polju, preuzimajući istovremeno i sva sredstva za proizvodnju u svoje vlasništvo.

Politička partija koja jednom osvoji kapitalističku državu, može se brzo pretvoriti u

novog vlastodršca, u novu vladajuću klasu suprotnih interesa od one klase koja ju je postavila na vlast. Istovremena organiziranost radnika na njihovom radnom mjestu, i s druge strane u političkoj partiji, omogućuje im da danom izborne pobjede, postanu jedina upravljачka snaga nad nacionalnom ekonomijom, njen autentični vlasnik.

Time je osigurano potpuno i j e d n o k r a t n o raspuštanje Države, bez daljnje mogućnosti da ona ikad više postane sredstvo podjarmljivanja jedne društvene klase od strane druge.

Daniel De Leon se napajao znanstvenim socijalizmom diljem Europe krajem devetnaestog i početkom dvadesetog stoljeća, kao sveučilišni profesor, vladao je s pet svjetskih jezika, sudjelovao na svim skupovima i kongresima tadašnje Socijalističke Internacionale, upoznao se pravovremeno sa svim devijantnim tokovima socijaldemokracije Novih tendencija, prvi se suprotstavio Kautskom i reformskim potezima koji su već tada dobro gutali Europu.

Kao da je, vrativši se u SAD, sobom donio poruku radničkoj klasi Amerike: “Ovo se nama ne smije dogoditi.”

O svemu tome neka se piše. Ovdje je samo za spomenuti riječi sadašnjeg predsjednika SRP Amerike Roberta Billsa, na ovogodišnjoj Nacionalnoj Konvenciji te partije: “I do not believe it is correct to say that ‘the SLP has failed’, anymore that I believe it would be correct to say it has succeeded in certain important respects. It has not failed because it has succeeded in surviving the repeated onslaughts of many formidable forces that have wiped out entire movements and even nations.”

Osobno bih tome dodao jednu tamošnju izreku: “Proučavamo Marxa da bismo razumjeli Ameriku, i proučavamo Ameriku da bismo razumjeli Marxa.”

De Leonova ideja o istovremenom radničkom ujedinjenju na političkom i ekonomskom planu, na putu prema svojoj potpunoj emancipaciji, tamo i ovdje izolirana, blaćena, ismijavana, živi danas kao i pred jedno stoljeće, neuništiva. Danas je nada ne samo radničke klase Amerike, već cjelokupnog čovječanstva.

Zato olakšajmo svoj put prema socijalizmu učeći od sebi starijih, iskusnijih, pa i drukčijih, kako bismo lakše savladali današnja najveća zla čovječanstva: neznanje, demagogiju i ljudsku eksploataciju.

S.M.

*“Kao da se ljevicom poigrala ironija povijesti
- tamo gdje je dolazila na vlast, radila je tuđi
posao: nije ostvarila vlastite ciljeve, već ciljeve
drugih, njoj izravno tuđih, desnih političkih
snaga.”*

Srdan Vrcan

Kritika programa SRP-a Hrvatske

Pojavom naučnog socijalizma, rađa se Pariška komuna, Oktobarska revolucija kao i slični pokušaji svrgavanja kapitalističkog društva širom Europe. Socijalisti u Istri ponose se svojom Labinskom republikom i njenom duhovnom majkom Giusppinom Martinuzzi.

Komunari odmah plaćaju najveći danak. Propustili su značaj eksproprijiranja banaka čijim se novcem onda unajmljuje pruska soldateska za gušenje njihove revolucije. Lenjin se, nakon same pobjede Oktobarske revolucije, češe po glavi: što da se radi s nedostajućom kritičnom masom radničke klase, potrebne radi osiguravanja njenog kontinuiteta.

Slijedi poznata reakcija tada uzdrmanog kapitalizma: fašizam-staljinizam, koji kulminira u Drugi svjetski rat, i ostavlja iza sebe jedno od najdestruktivnijih epoha ljudskog roda.

Socijalizam je podnio najveći udar, a njemu je bio i namijenjen.

Nestaju Hitler i Staljin, ali rane i devijacije naučnog socijalizma ostat će, nažalost, još dugo s nama. Svjetske kompartije, koristeći antifašistički obrambeni nagon svojih nacija, preuzimaju, dijelom demokratskim, dijelom nedemokratskim sredstvima, vlast u svoje ruke.

U tu svrhu dolazi do daljnjih devalvacija socijalizma: Karikira se diktatura proletarijata, unose se poistovječeni pojmovi reforme i revolucije, države i socijalizma. Izmišlja se notorni i nenaučni pojam kojim se tvrdi da je socijalizam prva faza komunizma, unose se kvazi-klerikalne discipline potrebne za poboljšanje “moralnih” osobina jedinke. Potiskuju se klasni pojmovi. Radnička klasa se tako u Jugoslaviji pretvara u “Radni narod”. Zloglasni Ceausescu u Rumunjskoj obećava svom iscrpljenom i gladnom narodu komunizam već krajem dvadesetog stoljeća. Kod nas se ide još dalje: ukazom Partije stvaraju se Radnički savjeti kao ruho Novih klasa, i kao takvi olako ih ruši, zajedno s partijom koja ih je stvorila, nekolicina ultra-desnih emigrantskih konobara, uz pomoć klerikalnog farizejstva u zemlji.

Ne nestaje, međutim, odgovornost za takva događanja iz povijesti Druge Jugoslavije. Na maršala Tita pada ona najteža: za sve ono što je tadašnjoj Jugoslaviji nametnuto kao niz socijalističkih tendencija, a koje to nisu bile,

ni su to mogle ikad postati.

Tito je mogao biti vojskovođa, staljinistički ili antifašistički. Mogao je biti državnik. Mogla mu je pristajati uloga vođe Trećeg svijeta, njegovih feudalnih poglavica, prinčeva i diktatora, najkorjelijih ugnjetača svojih nacija, koje još nije bio uspio savladati ni sam kapitalistički sistem.

Na Tita pada i posebna težina historijske odgovornosti: polovicom tridesetih godina boravio je četiri godine u Staljinovom Sovjetskom savezu, kad su tamo, u močvarama Sibira, nestajali jugoslavenski marksisti, dok je on boravio u luksuznim hotelima Moskve. Grupa ruskih historičara, navodno, istražuje taj Titovo boravak u Sovjetskom savezu u vremenu najžešćih progona i masovnih nestajanja ruskih boljševika. Trockijeva su djela već tada kružila svijetom, razotkrivajući jednu od najvećih prevara socijalističkih ideala tadašnjeg čovječanstva. Povratkom u zemlju, trebalo je smijeniti Gorkića, preuzeti rukovodstvo Partije i čvrsto ga usmjeriti staljinističkim brazdama na Balkanu, kako bi se udario skori pečat Drugoj Jugoslaviji koja je nastala zahvaljujući Drugom svjetskom ratu i antifašističkim obrambenim akcijama njenih naroda.

Anti-informbiroovska 1948. godina, tako, ne donosi nikakve bitne promjene u zemlji, jer joj je prava svrha bila samo okoristiti se tada već potpuno oronulim stalji-nizmom, i time zamagliti oči jugoslavenskim narodima u svrhu daljnje konsolidacije i jačanja maršalskog kulta i KPJ-e.

Program SRP-a Hrvatske, iz 2002. godine, to uopće ne uočava, pa tako zagovara ponavljanje te naše lažne povijest u još jednoj apsurdnoj "izgradnji" boljeg društva, a sve u okviru klasnog antagonizma. Dolazeći tako do onog dijela Programa u kojem se hrvatskoj naciji sada nude sve moguće reforme, (koje kao da su prepisane iz nekog predizbornog mitingašenja bilo koje građanske stranke), SRP Hrvatske, čini svoj pravi salto mortale, kontradiktoran bar u drugom dijelu tog programa, i u tolikoj mjeri da to gotovo poništava njegovu cjelinu. Više je sročten kao zaštitna proteza sistema koji nije nikad ozbiljno zagovarao aboliciju klasnog društva, već ga je potisnuo, prema svojim potrebama, u nedog-lednu budućnost.

Program ne sagledava pravilno današnju narav kapitalizma globalnih

razmjera. Bavi se njegovim usitnjavanjem i sporednim pojavama centralno razvijenih i periferno zaostalih mu provincija, zapostavljajući činjenicu opće globalne zrelosti. Ona pak zahtjeva njegovu neminovnu smjenu, ne ostavljajući ni vremena niti prostora, a najmanje bilo kakvu mogućnost da se dalje reformira. Kapitalistička se Država više ne može prilagođavati potrebama radničke klase, većinskom stanovništvu današnjeg svijeta. Program se, možda, zbog svojih “jedinih lijevih pretenzija u zemlji” može bolje iščitavati upravo svojim proturječnostima. Sve dotle dok sama Stranka ne raskrsti s time, preostaje joj samo razmisliti u kojoj mjeri znanstveni socijalizam uopće čini njenu idejnu srž.

Ili ga se ona pak odriče u korist nekakvog eklektičnog prudonizma ili lasalovskog sitno-buržuskog socijalizma udrobljenog u kvasac Marxovog naučnog socijalizma? Država treba napraviti ovo, reforma treba napraviti ono, a radnička klasa treba i dalje u nedogled čekati na svoju dozu mrkve u toj cirkusnoj predstavi klasne demagogije. Samo valjda treba zamijeniti ljude, misli se dakako, zle ljude - s onim dobrima, jer i Bog i Lucifer su davno podijelili ljude u te dvije značajne skupine, te ih takve poklonili klasnom društvu na upotrebu i daljnje modeliranje prema vlastitim potrebama: na plebs i aristokraciju, na kukavice i heroje, na vjernike i nevjernike, na patriote i nacionalne otpadnike, na flistre i snobove, na sračunate i naivne, na rasnu, nacionalnu, vjersku i ideološku pripadnost. Drugim riječima, na negativnu kulturu drugosti, koja je poput neiscrpnog izvora nužna klasnom društvu za nalaženje oportuno dežurnog neprijatelja. Dakle, po SRP-u Hrvatske: treba svrgnuti pogrešnu, luci-fersku stranku, i na njeno mjesto postaviti drugu, bogom danu ili trendovski rečeno: vladu “Virtualne ljevice”. Jer ti ljudi, ta druga stranka, to smo mi drugovi, zar ne? Za nas se unaprijed znade da kad jednom budemo na vlasti, nećemo činiti svinjarije. Ni na kraj pameti nam neće pasti nastavljati skupljati silne privilegije iz ranijih vremena. Bilo nam ih je dosta. Vlast sada tražimo iz čisto altruističkih pobuda koje su u nama odjednom probuđene, žrtvovat ćemo se za narod i nećemo se razbacivati razuzdanom bahatošću novih vladara.

Samom pak Marxu u grob ćemo poručiti, kako je ‘ono s Državom’ ipak malkoc pretjerao, jer brak države i radničke klase može se ovjekovječiti sretno i unedogled, ili bar dotle dok se nama bude prohtjelo ostati na vlasti.

Poput Causescua, koji je namjeravao ostati na vlasti sve do svoje životne granice - 2000. godine, kad će navodno, ostaviti svoju Rumunjsku u “komunističkom raj”.

Koliko još treba “hrvatskoj pravoj ljevici” shvatiti da stavljajući zakrpe na staro pohabano odijelo klasnog društva - radi direktno u prilog tom društvu i produljuje njegovo postojanje. Ta kriva rabota nikako ne može biti posao socijalističke stranke, ma gdje ona danas nastala: u nerazvijenoj globalnoj periferiji ili u njenom najrazvijenijem centru.

Radnička klasa ne može tražiti više svoj suživot i aktivno mjesto u globalizacijskom pustošenju posljednjih životnih resursa planete, čija je jedina svrha grabljenje viška vrijednosti nezasićene imperijalističke oligarhije. Činjenica koja ukazuje na mogućnost da će zemlje koje ostaju zadnje zahvaćene “perifernom” globalizacijom, pružiti utočište (azil), reformatorima svih boja, koji će ovdje još pokušati dohvatiti utopljeničku slamku na nekoj vladarskoj fotelji.

Neka ta društvena bara ne bude životna nada našoj “jedinoj pravoj ljevici” koja očito ne uviđa da to mjesto postaje sve pogubnije i za njih same. Vi se možete istinski zalagati zacrtavajući kojekakve reforme kojima se poboljšavaju životi ljudi, pronalaziti razne forme njihovog udruživanja - proizvodnog, nacionalnog, političkog, privatnog ili zajedničkog karaktera - dok se istovremeno u Programu stranke ne nalazi niti jedna rečenica o znanstvenom educiranju, barem vlastitog članstva. Zalažete se za principe konkurentnosti umjesto za socijalistički princip suradnje u proizvodnji, za pristup Hrvatske u EU, za zaštitu, kako tvrdite, domaćeg tržišta, za restrikciju uvoza. Dakle, ne za konkurenciju i približavanje EU. Nećemo ni domaće tržište socijalne pravde. Traži se zaštita starijih, čime upadate u posao spekulativnoj umirovljeničkoj stranci. Za besplatno školstvo mladih, čime zaista ulazite u sam monopol klasnog društva na proizvodnji svestranog ispiranja mozgova mladima. Za veća prava i uloge žene u društvu: je li to preporuka da ona više rađa i brine o svom muškarčini, te da redovito prozračuje svoj hrvatski madrac? Za razvoj industrije i informatike, ne kažete u koju svrhu. Za ekologiju, e ovo je stvarno pretjerano uz traženu industriju u porodici EU. Za sportske uspjehe, mislite

li pri tome na Janicu i Ivicu?

Stranka koja može sve to obećati, ne mora se uopće brinuti za dokazivanje svog “pravog ljevičarenja”, kapital će joj bez dvoumljenja osigurati upravljane vlastitom državnom.

Socijalistima Marxovog uvjerenja potpuno su strana takva reformska zakuhavanja i radije ih prepuštaju alkemijskim udruženjima “lijevih” i “desnih” provenijencija, koja se još uvijek bave egzistencijalnim problemom: može li na vrh jedne igle stati četrdeset tisuća društvenih reforma, ili se tu može ugurati još pokoja.

S. M.

“Od lijepih i uzvišenih misli ništa se ne ostvaruje, ni univerzalno ni pojedinačno, sve je puka intelektualna iluzija ispod koje često živi ordinarni, hvalisavi, tašti, plošni, razmetljivi, drski - svakako primitivni čovjek”

Bela Hamvas

Čiji 11. septembar?

Napad na USA, 11. rujna 2001. u kojem je stradalo više od 3.000 civila, ima tragično paralelnu sličnost s onim koji se zbio točno istog datuma pred 32 godine. 11. septembra 1973. godine, u Čileu je vojnim udarom svrgnut Salvador Allende Gosses. Čileanska armija, mornarica i policijske snage uručile su Predsjedniku ultimatum kojim se zatražila njegova ostavka do 11. septembra u 12 sati.

Allende, demokratski izabran na predsjedničkim izborima 1970. godine odbija ultimatum. Vojska tada stupa u akciju stavljajući pod topovsku paljbu predsjednički dvorac u Santiagu. Kad to nije urodilo poželjnim rezultatom, stupila je avijacija i bombama zasula dvorac i predsjedničku rezidenciju. Po ulazu u zgradu, vojska utvrđuje Allendeovu smrt, objašnjavajući je kao samoubojstvo, iako postoji vjerojatnost da je ubijen u momentu upada vojske u njegove prostorije. Istina o Allendeovoj smrti možda se neće nikad saznati, ali zato nema nikakve sumnje u istinitost masakra počinjenog nad Allendeovim pristašama poslije udara. Hunta generala Pinocheta smjenjuje Allendeovu vladu, i odmah počinje s progonom njenih ministara i dužnosnika, kao i šireg kruga poznatih osoba po njihovim demokratskim opredjeljenjima.

Par dana kasnije Amnesty International donosi izjavu jednog doktora iz njegove bolnice u Santiagu: samo je tu bilo 5.000 mrtvih i 1.000 ranjenih.

Odmah nakon udara, hunta formira svoj fašističko-diktatorski režim koji će trajati kroz čitavu jednu generaciju i koja će podvrći Čile nevjerojatnoj brutalnosti. Godinama, tisuće osumnjičenih misteriozno nestaju, dok vlast progoni i ubija osobe za koje smatra da nisu dovoljno privržene Pinochetovom režimu. U toku udara, razni američki novinski izvještaji govore da se njihova vlada, u svemu tome držala kao nezainteresirani promatrač. New York Times, npr., izvještavajući iz Washingtona, dana 11. septembra, a donosi 12. septembra: "Službene SAD nisu iznenađene čileanskim vojnim udarom, ali se uskraćuje

komentar i zauzimanje stava”, prikrivajući tako i najmanje slutnje o vlastitoj umiješanosti u rušenju predsjednika Allendea.

Prema svom značaju, bio je to sigurno događaj stoljeća koji je najviše podcijenjen. Sada znamo da je hunta došla na vlast s odobrenjem i s pomoću vojske SAD i CIA-e.

Zašto takvo neprijateljstvo prema Allendeu? Zato što je njegova agrarna reforma i nacionalizacija industrije ugrozila kapitalističke interese u Čileu, i zato što je kubanski predsjednik Fidel Castro primljen u državnički posjet. SAD, koje su već godinama pokušavale svrgnuti Castra, sada su se pobojale njegovog šireg utjecaja na Latinsku Ameriku

Allende, doktor medicine, napisao je knjigu “Društveni problemi Čilea”, u kojoj je optužio čileanske kapitalističke političare i njene ekonomske strukture za rasprostranjeno siromaštvo i zdravstvene probleme njenog stanovništva. Kada se kandidirao po četvrti puta 1970., opet se svrstao uz siromahe i izrabljene radnike svoje zemlje. Postaje predsjednik demokratski izabran većinskim glasovima koalicije Narodnog jedinstva Socijalista, Komunisti i liberalnih struja među Kršćanskim demokratima.

Internacionalne korporacije su se također osjetile ugrožene, dolaskom Allendea na vlast. Američka korporacija Telephone & Telegraph Corp., s velikim ulaganjima u Čileu, otvoreno podržava Allendeovu opoziciju 1970. godine, nudeći milijun dolara svakom projektu koji će onemogućiti i izigrati rezultate izbora. ITT također pokušava osigurati pomoć CIA-e u tom komplotu protiv Allendea.

Jednom izabran, Allende se upušta u plan zemljišne reforme u korist radnika bezemljaša, razvlašćujući velike zemljoposjednike i razbješnjujući ih tim aktom. Također se nacionaliziraju široki privredni segmenti, uključujući velike rudnike bakra u američkom posjedu.

Druge američke tvrtke, prisvojene ili prisiljene na rasprodaju državi bile su banke, industrija željeza, gumarske, kemijske, automobilske i komunikacijske ustanove. SAD se u vlastitom stilu upuštaju u ekonomski rat protiv Allendeove vlade, suprotstavljajući se kreditnim aranžmanima američkih i internacionalnih organizacija. Allendeovi se protivnici

angažiraju u podizanju sitne i krupne buržoazije protiv vlade. Trgovci i prijevoznici zagovaraju široke ulične demonstracije. U mjesecima prije udara, prisiljen je na mnogobrojne ustupke, ali oni više nisu bili dovoljni da bi udovoljili sitnom i krupnom kapitalu, kao ni da bi spriječili američke korporacije u daljnjem isisavanju nacionalnog bogatstva Čilea. Zatim nastupa vojska zbog navodnog vraćanja reda, ali u stvari zbog zadavanja smrtonosnog udarca Allende-ovoj vladi. Nastalo samovlašće Pinochetovog fašističkog režima koje je pridonijelo ponovnom procvatu kapitalizma i jednom užasnom i dugotrajnom stanju čileanske radničke klase. Brine li netko za čileanski 11. septembar?

Te People, may - june 2003. By B.G.

Prijevod S. M.

Nedjeljom u dva

Hrvatska TV emisija u kojoj je nastupio, prof. dr. Stipe Šušvar, čovjeka tjera postaviti si pitanje: tko je ovdje normalan da bi mogao shvatiti čemu sad, na početku 21. stoljeća, to šarlatansko preoravanje socijalističke njive, tim više što se u tom kupusu zatiče ozbiljna osoba sociološke naobrazbe i istaknuti političar, “lijeve orijentacije” današnje Hrvatske. Svatko koji u zadnjih nekoliko godina prati zbivanja na političkoj sceni zemlje, morao je uočiti da samouvjereni predstavnici SRP-a Hrvatske, sebe oslovljavaju kao “jedinom pravom ljevicom”. Podsjetimo se tada riječi kojima se pokušava uvjeriti TV gledatelje da se u programu te stranke ni jednom riječju ne spominje Marx. Tu ćemo izjavu ovdje markirati jednom pribadačom kao posjetnicom za bolje praćenje emisije.

Slijedi objašnjenje kako je sam naziv stranke bio nesretno sročeno, pa se upravo radi na tome da se ona nesretna riječ “radnička” izbacila iz njenog naziva. Ovdje nam je potrebna još jedna pribadača. Dr. Šušvar nas dalje informira o pozitivnoj činjenici što u našem svijetu još uvijek postoji

nekoliko stotina komunističkih partija i preko dvije stotine miliona nesretnika koji još uvijek stenju pod jarmom njenih strahovlada. Još jedna pribadača.

Potom smo informirani kako još uvijek postoji Socijalistička Internacionala, iako smo, nadajmo se nenamjerno, zakinuti mnoštvom daljnjih detalja o tom suvremenom čudovištu direktno angažiranom u jednom od dosad najbrutalnijih ratova - onom u Iraku.

Pogledajmo je li nam ostala još koja pribadača. Zbunjeni, provjeravamo mjesta na kojima stoje naše posjetnice - pribadače. Izuzimajući onu prvu, nepostojanja Marxa u programu SRP-a, sve se druge savršeno podudaraju sa zajedničkom im niti nasilja. Nasiljem se gušio znanstveni socijalizam, kako bi se nadomjestio komunističkom ideologijom staljinizma. Nasiljem se podvrgavalo, ne milione, nego milijarde tom suludom htjenju. Nasiljem se upravo pokušava eliminirati riječ “radnička” iz naziva dotadašnjeg SRP-a Hrvatske. Nasiljem, kojem su upravo pridružene neke članice Socijalističke Internacionale, upravo se provodi “križarski pohod” oslobođenja “demokracije” na Srednjem Istoku. Treba li nam više da bi shvatili kuda

zapravo naginje naša “jedina prava ljevica” Hrvatske.

Pismo Predsjedništvu

Pročitao sam pažljivo Šuvarovo pismo Predsjedništvu SRP-a Hrvatske. Učinio sam to u više navrata.

Nadam se da vas neću razočarati traženim komentaram. Pismo je suviše degradirajuće za običan ljudski um koji nije u stanju doći do neke logične računice: kako je moguće svoje bliske drugove po ideološkoj pripadnosti, u zajedničkom druženju i radu, odjednom pretvoriti u odvratne bukače, i to samo stoga što su se ti isti članovi Predsjedništva našli u situaciji da svoje manjinske misli mogu izraziti jedino putem nadvikivanja “većinskog doigravanja” njenih aktera.

Prebacivanjem bukanja ljudskom biću, reducira ga na četveronošca. Prepustimo to njihovom umijeću. Raduje me saznanje da je upravo iz Istre potekao taj žestoki otpor onom djelu političara u SRP-u koji je patološki opsjednut borbom za vlašću, koristeći se pritom, ovom ili onom ideologijom kao sredstvom za dolazak do željenog cilja, a nipošto ne onim što bi moglo postati osnovom za gradnju jednog budućeg socijalističkog društva. Kad jedna politička partija padne na taj nivo, ona ne čini ništa drugo nego prostire ogledalo sama pred sebe, što onda i postaje pravi povod raskola među njenom djecom. Snažniji, skloni laktašenju, uvijek sebi spretno osiguraju većinu, taj najznačajniji alibi za uspon prema tronu. Sebe proglašavaju pametnijim i snažnijim, te pozvanim da se ostale etiketira prikladnim rječnikom:

Eto, dragi dosadašnji suborci za velike ideale čovječanstva, pogledajte se u ogledalo, pogledajte koliko ste glupi i jadni, prepoznajte u njemu svoje prave face bukača.

Naša Labinjanka Giuseppina Martinuzzi, vjerojatno je takvom zgodom bila zapisala:

“... jer se prema tuđoj malenkosti mjeri vlastita veličina.”

Marx bi tome dodao: “Despot uvijek vidi ljude lišene dostojanstva.”

Osobno sam uvjeren da bit sadašnjih zbivanja u SRP-u leži negdje drugdje, možda baš tamo gdje i nema većih razilaženja u njegovom tijelu.

Sjetimo se samo onog Šuvarovog nastupa u Feralu “Nisam htio da pužem!”, što je valjda trebalo značiti: zbog toga odlazim. Od toga nije prošlo ni nekoliko tjedana, a novi je predsjednik stranke izjavio za Glas Istre: “Spremni smo surađivati sa Socijaldemokratima!” (!)

Kako nas stereotipno novinarstvo (a drugog i nemamo) sve više zapljuskuje vijestima o skoroj velikoj koaliciji HDZ-a i SDP-a, preostaje samo zaključiti što je pravi razlog izbacivanja riječi “radnička” iz SRP-a i dovođenje nove ličnosti u njeno vodstvo, kako bi se bez zapreka moglo prijeći tom novom vladajućem monstrumu u toj malenoj i opustošenoj zemlji Hrvatskoj.

Pozdravlja vas i čestita Dan radničke klase 1. maj,

S. M.

“Moja je generacija odrasla ne poznajući povijest - povijest koju smo učili bila je obična laž”.

Slavenka Drakulić

Odgovor prof. dr. Milanu Kangrgi

(povodom njegovog nastupa na sjednici Glavnog odbora i Savjeta SRP-a Hrvatske, 2004. g.)

Cijenjeni gospodine Kangrga,

s vremena na vrijeme pričinja mi se neki ironičan povratak historije u svoju budućnost, historije koja nam šalje jednog “anahronog starca” s početka 20. stoljeća, kako vi znalački tvrdite za Daniela De Leona, zajedno s njegovim obimnim štivom “prevaziđenog vlastitim vremenom”, a kojim on upozorava, tada radničku klasu Amerike, na sve ono što je čeka na početku 21. stoljeća ako se ne uspije organizirati na političkom i ekonomskom polju. U istom nastupu, u isto vrijeme i na istom mjestu, priznajete potom da vam je kolega De Leon posve nepoznata ličnost. (!) U cijeloj našoj jadnoj Europi jedino je tada V. I. Lenjin bio na to nasjeo, uzevši od De Leona jedno njegovo rebro kako bi njime stvorio ruske Sovjete. Dolazi onda i do ideja koje osnažuje Treća Internacionala, potiskujući svjetski proletarijat sa scene radničkih pokreta, te ih nadomještava nacionalnim okvirima po matrici kapitalističkog sistema.

Iz toga se, uglavnom, porađa suvremeni staljinizam koji će krenuti na ruku svim nac-izmima 20. stoljeća. Naš Balkan se uvijek zadovoljavao ostacima koje je prikupljao na historijskom otpadu europskog društva.

Šestotravanjskim zbivanjima u Zagreb, u SRP-u Hrvatske, to se najbolje potvrđuje.

Najblaže rečeno, iznenađuje vaše učešće, kao istaknutog hegelijanca-marksiste- proletera, u bezrazložnoj i ničim objašnjenoj kontaminaciji velikih ideala u koje se zaklin-jete. Osim, dabome, ako niste istovremeno autor i jedan od junaka knjige Šverceri vlastitog života. Podsjećam vas još da je taj “anahroni starac” umro u svojoj ‘zreloj mladosti’ u 62. godini života, te da ste ga vi dobrano u tome prešli koračajući svojim devedesetima. Profesore, neka vam je još puno zdravlja.

Član Savjeta S.M.

„Biti Hrvat ne znači biti i Čovjek“

Milan Kangrga

Pismo prijatelju

Dragi I.,

nakon posljednjeg telefonskog razgovora, dobivam dojam da nam je suđena jedna katastrofa za drugom, te da nam je možda čitavo življenje prožeto upravo njima. Mislim pri tome na one idejne katastrofe što sobom povlače i vlastite nus-pojave, kao zablude, kao sračunate krivulje našeg ponašanja u općoj borbi opstanka, dodvoravanja, licemjerstva, nadmudrivanja, koje ponajčešće zajednički tvore demagoškog huligana, kao nadomjestak za opće-ljudsko u nama.

“Da, da” rekao si, “pratim sve što pišeš, ali...” - taj famozni ‘ali’, najčešća zamjenica željene ili neželjene alternative, ovdje se izgleda odnosi na moju dogmu, kao što si rekao, i time doveo naše 55-godišnje poznanstvo na njegov vrhunac.

Marksizam, dragi I., nije pokret za opravdanje još jedne društvene stranputice, niti dogma za proučavanje same sebe, već teorija o socijalnoj evoluciji, i čovjekov voditelj u svim njegovim akcijama klasne nepomirljivosti postojećeg društva.

Tu si očito pobrkao neke pojmove iz dogmatskog šarenila upravo tog klasnog društva, kojim nas ono snabdijeva u izobilju i u svrhu vlastitog opstanka.

Početkom pedesetih, konfrontirani Jurom Bilićem na javnim antistaljinističkim maskaradama ulicama Splita, bili smo ujedinjeni idejom o marksizmu kao društvenom nauku koji, pored osnovnih svojstava, nosi u svojoj unutrašnjosti vlastitu nadgradnju, ili najefkasniji anti-virusni detektor, ne samo za političku, nego i sve dogme klasnog društva uopće. Kronično oboljenje boljševizma, koje je zahvatilo čitavu europsku ljevicu već u toku samog Oktobra, svojim virusom nije kasnije poštedjelo ni tebe, i vjerojatno je glavni uzročnik povišene ti temperature koja te na javnim mjestima tjera u trans uzvikivanja: “Živio Staljin.” Ti si I., za razliku od mene, svoj glavni životni vijek proživio upravo pod tim kišobranom staljinističkog boljševizma. Sjećaš li se kako si mi se nedavno pohvalio

negdje na Kaptolu, gdje nas je vremenska ironija posjela na zajedničku klupu upravo s Jurom Bilićem, o tome kako si bio dobro plaćen. Ljudsko je stremiti k materijalnom boljitku i bio je to tvoj vlastiti izbor, kao i mnogo drugih životnih ti suputnika. Zajednička vam jadnost, međutim, koju danas niste u stanju ni prikriti kod tugovanja za izgubljenim privilegijama, nije podložna nikakvom žaljenju.

Vidiš I., vi danas pravite sami od sebe društveni otpadak koji nije više ni za reciklažu.

Zajednički stenjete, inficirani dogmatskim virusom boljševizma, zazivate “dobra stara Golootočka vremena”, pardon, Brionska, koja ste jedino doživljavali kao osobnu domenu ljudske sreće, umjesto da ste težili za onom srećom koja proizlazi iz općeg društvenog blagostanja, do kojeg vam, izgleda, nikad nije ni stalo. Dogma je stoga, možda prije vrući krumpir za vaše ruke, i nemojte se njom bezrazložno opeći. Historija je taj posao, barem do sada, prepustila Americi. Marksizam je stoga i ostao tamo cvjetati kao endemična biljka. Marx je proučavao SAD, da bi stigao do znanstvenog socijalizma, a nama preostaje još uvijek proučavati SAD, da bi razumjeli Marxa. I nemojte nam više prodavati taj periferni ili polu-periferni socijalizam; neće marksisti nikad više, zajedno s vama, uprti pogled nade k nekom socijalističkom svijetlu izlazećeg istočnog sunca. Također, nemojte prebacivati J. W. Busha, koji danas hara svijetom poput novog Hitlera, američkoj radničkoj klasi. Prije je on direktni proizvod vašeg staljinizma i raznih Bin Ladenova, koje bi kapitalizam morao izmisliti da ih nije bilo. SRP Hrvatske, sa svojim bivšim čelnim čovjekom, dr. Šuvarom, brutalno se još jednom, u balkanskom stilu, poigrao naučnim socijalizmom, izvrćući ruglu i svojoj strogoj partijskoj cenzuri jedinu marksističku tvorevinu nakon Marxa, tj. De Leonovu teoriju o Socijalističkom Industrijskom Unionizmu. Poput nestašnog djeteta, kojem igračka izgleda prevelika, ili mu ne odgovara njen izgled, on bi je najradije polomio. Uz sjećanje na zajedničko druženje i na riječi Jana Husa, koje smo tada često citirali: “*Blažena glupost!*”, dodajem još jednu izreku: “*Onaj tko zaboravi povijest, osuđen je ponavljati je*”.

Eho praznine

Čovjek, to jedinstveno biće, koje je tokom vlastite evolucije steklo samosvijest, spoznaju življenja, i sve izazovne čari sabijene u klupku zvanom inteligencija, i uz pomoć čijeg se odmotavanja uspeo iz prahistorijske špilje u eru gradskih nebodera, početkom 21. stoljeća lamentira iz Australije: “Nekud da mi je pobjeći od tog uninterested and boring surrounding”.

Pismo stiže u Europu iz najudaljenijeg kuta svijeta; istog je sadržaja moglo biti upućeno iz Amerike, Japana ili Južne Afrike. Moglo je kružiti u obratnim smjerovima, i ono to nedvojbeno čini umnožavajući se svakodnevno. Poput Munchovog “Krika”, ili odjeka tunguške eksplozije čiji je eho obišao zemaljsku kuglu bezbroj puta. Krik tog uma, krik je današnjeg mediokriteta, epohalnog klasnog bića, upozorenje na provaliju koja se već ispriječila na svim putovima ljudske budućnosti. Monotonija istosti, dana mu upravo na radnome mjestu masovne lančane proizvodnje i gotovo na svim poljima njegove djelatnosti. Čovjek je, drugim riječima, pretvoren u pukog proizvođača matičnih dobara u uvjetima pripremljenim za njega još prije dolaska na radno mjesto, na kome vlastitim razumom nimalo ne učestvuje u kreiranju tog proizvoda.

Gotovo se to odnosi na sve njegove djelatnosti, bile one fizičke, umne ili stvaralačke. Učitelj ne prenosi vlastito znanje učeniku, već samo ono pripremljeno iz školskog katekizma. Inženjer elektronike danas sjedi u svom uskom radnom prostoru i još užoj specijalnosti, te se često zatiče u društvu neinformiranih i baš na onom mjestu gdje je njegov umni rad ugrađen kao dio nekog tehničkog kolosa.

Po Marxu, društvo koje je zasnovano na apsolutnoj prevlasti manjine nad većinom u upravljačkim strukturama države, takvo je i na ekonomskom, kulturnom i svim drugim poljima klasne naravi. Kao takvo, gotovo ukida evo-

lutivnu dimenziju ljudskog stvaralaštva, nadomještavajući ga svojom tabulom razom u obliku štancanja limenki paradajz juhe Andy Warhola, dok se na polju umjetnosti uzdiže i nad samu Giocondu, njegova depresivna Marilyn. Kod kuće se naš

proizvođač zatiče pred malim ekranom potrošačke pornografije masovnih proizvoda, zastrašivan neprijateljem i “manmade Hurricans” - kako kaže Michael Moore za Katrinu u New Orleansu. Nedjeljom ujutro klekne za katedralsku klupu konzumacije doručka duhovnosti. Popodne ga očekuje na igralištu zakuska mržnje spram stranca i drugosti uopće.

Dok mu je obavezni vojni rok namijenjen isključivo za pročišćavanje svakog ljudskog dostojanstva koje se još eventualno zatiče u njegovoj osobi. Ostaje mu još možda, samo neprikosnoveno pravo da u svom posjedu zadrži ono malo “uninterested and boring surrounding”, te da ga u obliku pisma natakne na neki balon kao vlastiti globalni vapaj svojoj svjetskoj subraći. Kapitalističko društvo možda i nije toliko zastrašujuće po onom što upravo čini, i što će činiti u svom daljnjem osvajanju globalnog tržišta, koliko po onom već počinjenom u općoj demontaži ljudskog života.

“U svim su vremenima radne klase, podvrgnute vlastodršcima, pokušale da se dignu, ali su uvijek bile ugušene i pobijedene, jer nisu poznavale veliku uporišnu točku koja počiva na ekonomskoj organizaciji”.

Giuseppina Martinuzzi

Dosta nam je vaših 'reformi'!

Moralnih mediokritetsko i dječjih aspiracija malograđanskih pokreta, u vremenima kolosalnih društvenih problema, koji kucaju na vrata svakom čovjeku sa zahtjevom da budu riješeni.

Daniel De Leon

ISBN 953-95221-0-2